Szent Borbála.

Szárnyasoltár bal oldali merevszárnya. A Mária halála-triptychon része



Alkotó	Bécsi tanultságú mester
Készítés ideje	1450 körül
Anyag	fa
Technika	tempera
Leltári szám	55.108

Leírás

130 x 50 cm (festett felület: 129 x 47 cm)

A Szent Borbálát ábrázoló táblakép eredetileg az oltár bal oldali, míg párdarabja, az Alexandriai Szent Katalint mutató (55.109) annak jobb oldali merevszárnyát alkotta. Blasius Höfel gyűjteményének 1839-es árverési katalógusa 17-es számon, a Mária halála-szárnyasoltárral (56.492) egy szerkezetben említi a képeket. Az említett oltár szárnyainak külső oldalán látható Angyali Üdvözlet-ábrázolás részleteivel mutatott számos hasonlóság erősen valószínűvé teszi, hogy a női szenteket mutató táblaképek eredetileg is ennek a Bécsben vagy Bécs környékén készült oltárnak a részét képezték, annak merevszárnyai voltak. A méretek közötti kis különbségek a merev- és a mozgószárnyak közötti szokott méretbeli eltéréssel magyarázhatóak.
A merevszárnyak és az oltár középképének hátoldalán fekete, szénnel (?) készült vázlatrajzok vehetőek ki.
Ugyancsak Blasius Höfel gyűjteményében az oltár a Keresztény Múzeumban 55.110-es leltári számon nyilvántartott, szintén Bécs környékéről származó predellával is össze volt építve. Ez a predella azonban biztosan nem tartozott a Mária halála-oltárhoz, az egységként való bemutatás tévesnek tekinthető.

Proveniencia

Blasius Höfel 1839-ben Karl Lemannhoz került gyűjteményéből vásárolta Ipolyi Arnold. A két tábla hátoldalán fehér krétával jelzett 17-es szám talán az 1839-es árverési katalógus sorszáma."85. és 86. Két oltárszárny; egyiken szt. katalin, a másikon szt. Borbála, arany csillagokkal behintett sötét vörös alapon. XV. sz. végéről." (Lakatos-Balla 2012, 281)

Restaurálás

1979-ben röntgenfelvételek készültek.

Bibliográfia

• Sarkadi Nagy Emese: Ars meditandi – Ars moriendi. Vorschläge zur Deutung des Marientod-Altars im Christlichen Museum zu Esztergom. JAHRBUCH DES KUNSTHISTORISCHEN MUSEUMS WIEN 17/18, 2022, 229-247.
• Sarkadi Nagy Emese: Ars meditandi - ars moriendi. Javaslatok a Keresztény Múzeum Mária halála-oltárának értelmezéséhez. ARS HUNGARICA 45 : 1 (2019), 429–450.
• Eörsi Anna: “Nem korhad el, nem rágják meg a férgek.” Megjegyzések Mária halála ikonográfiájához az Albert-oltár

mestere hatása alatt készült esztergomi triptichon kapcsán. In: Művészettörténeti Értesítő 54 (2005),1-18.
• les vers et la poussière…" Remarques sur l'iconographie de la mort de Marie à propos du triptique d'Esztergom réalisé sous l'influence du Maître du Retable du roi Albert. In: Acta Historiae Artium 46 (2005), 5-24.
• Eörsi Anna: „Elle n'a point eu à subir [...] la pourriture,
• Eörsi Anna: Puer, abige muscas! Remarks on Renaissance Flyology. In: Acta Historiae Artium 42 (2001), 9-10.
• Cséfalvay Pál, szerk.: Keresztény Múzeum, Esztergom. Budapest, 1993. Corvina, 187.
• Végh János: Zsigmond király képzőművészeti ábrázolásairól. In: Beke László, Marosi Ernő, Wehli Tünde (szerk.): Művészet Zsigmond király korában Bp. 1987. 110, 34. j.
• Koller, Manfred: Die technologischen Untersuchungen am Albrechtsaltar und ihre Beiträge zum Problem der „Werkstatt" des Albrechtsmeisters. In: Floridus Röhrig (Hg.): Der Albrechtsaltar und sein Meister, Bécs, 1981, 145-146. (A középkép és a külső Angyali üdvözlet az Albert-oltár megfelelő ábrázolásainak közvetlen másolatai, míg a Passió-jelenetek az aggsbachi oltár képeihez hasonlítanak. Az anyagminták egyezése alapján az esztergomi képeken is a bécsi műhely sablonjait alkalmazták.).
• Imago (Három késő középkori lengyel festő működésének rekonstrukciójához). Művészettörténeti Értesítő 26 (1977), 109.
• Figura
• Mojzer, Miklós: Tabula
• Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum Régi Képtárának katalógusa. Budapest, 1975, Corvina 22.
• Mucsi 1973, 22.
• Török Gyöngyi: Die Ikonographie des letzten Gebetes Mariä. In: Acta Historiae Artium 19 (1973), 164.
• Boskovits Miklós-Mojzer Miklós-Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtára (Budapest, 1964. Akadémiai Kiadó) 154.
• Dávid Katalin: Adatok a Trinitas ikonográfiájához, In: Művészettörténeti Értesítő 11 (1962), 37.
• Mojzer Miklós: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtárának útmutatója, Budapest, 1958,, 14.
• Czobor Ágnes: Az esztergomi Keresztény Múzeum kiállításának vezetője. Esztergom 1955., 13.
• Magyarország műemléki topográfiája I. Esztergom 1. Esztergom műemlékei (összeállította: Genthon István; Budapest 1948), 126.
• Pigler Andor: "Evagationes Spiritus" (Egy képmagyarázat és adatok az esztergomi Keresztény Múzeum festményeinek történetéhez). In: Archaeologiai Értesítő 46 (1932-33), 132-134.
• Genthon István: A régi magyar festőművészet. Vác, 1932, Pestvidéki Nyomda, 28-29. (1400 körül, heiligenkreuzi mester tanítványa)
• Theodor Frimmel: Lexikon der Wiener Gemäldesammlungen, II. München 1914, 176-177.
• Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde...Wien 1839, 17. sz.

Kapcsolódó műtárgyak

55.109 Alexandriai Szent Katalin.
55.110 Predella Krisztus életének jeleneteivel
56.492 Mária halála - triptychon
56.495 Krisztus az Olajfák hegyén/ Evagationes Spiritus.

